

Yoğun Bakım Hemşireliği ve Zaman Yönetimi

Intensive Care Nursing And Time Management

Derya ÖZCANLI, Seda İLGÜN

Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi 2008;12(1-2):23-25

Zaman diğer kaynaklardan farklı olarak; satın alınamayan, ödünç verilemeyen, depolanamayan, çoğaltılamayan bir kaynaktır. Zaman yönetimi, zaman faktörü göz önünde bulundurularak, kaynakların etkin kullanımı demektir. Böylelikle, bireyler amaçlarını etkin bir şekilde gerçekleştirirler. Hemşirelerin zamanlarını yönetme biçimlerinin hasta bakımının etkinliği üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Yoğun bakım hemşireliği kritik hastaların tedavi ve bakımıyla ilgilendiğinden; zaman yönetimi stratejilerinin yoğun bakım hemşireliğinde kullanılması oldukça önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Yoğun bakım hemşireliği; zaman yönetimi.

Günlük hayatımızda üzerinde fazla düşünmediğimiz zaman kavramı aslında anlaşılması, açıklanması çok zor bir kavramdır. Zaman, önüne geçilemez bir şekilde, sabit bir hızla akıp giden ve tüm bireylerin eşit şekilde sahip olduğu önemli ve soyut bir değerdir. Çalışma hayatında zaman, üretilemeyen, geri dönüşümü olmayan, sürekli olarak tüketilen, depolanamayan dolayısıyla iyi kullanılması gereken bir kaynaktır.^[1-3]

Zaman kültürel ve psikolojik boyutları olan bir kavramdır. Eğer bir çalışma sırasında kendinizi doğrudan konuya verebilmişseniz, huzurlu bir ortamda severek ve isteyerek çalışıyorsanız zaman göreceli olarak çabuk geçer. Buna karşılık kaygılı bir bekleyiş içinde olduğunuzda; zaman asırlar kadar uzun algılanır. Zaman; (i) objektif zaman, (ii) subjektif zaman ve (iii) yönetsel zaman olmak üzere üç şekilde tanımlanabilir. Objektif zaman saatle ölçülebilen zamandır. Subjektif zaman ise hissedilebilen ya da algıla-

Time is not like other resources, because it can not be bought, sold, stolen, borrowed, stored, saved, multiplied or changed. All it can be done is spent. Time management means the effective use of resources, including time, in such a way that individuals are effective in achieving important personal goals. With the increasing emphasis on efficiency in health care, how a nurse manages her time is an important consideration. Since intensive care nursing is focused on the care and treatment of critically ill patients, utilization of time management strategies in intensive care is rather important.

Key Words: Intensive care nursing; time management.

nan zamandır. Yönetsel zaman ise yöneticilerin bakım faaliyetleri dışında yönetsel çalışmalara ayırdıkları zaman olarak tanımlanmaktadır.^[4,5]

Zaman yönetimi; başlangıcı ve bitişi belirlenmiş belli bir zaman dilimi içerisinde, yapılması gereken iş ve eylemleri tanımlanmış amaçların gerçekleştirilmesine yönelik olarak tüm kaynakları etkin ve verimli kullanmaktır. Zamanın yönetilmesi önemli bir sorundur. Çünkü zaman üretim ve tüketim kaynağı olarak görülmektedir. Zaman yönetiminin amacı, bireylerin ve özellikle de yöneticilerin zamanlarını verimli ve etkin bir şekilde kullanmalarını sağlayabilmektir.^[2,5,6]

Zaman yönetiminde ilk yapılması gereken amaç ve hedefleri netleştirmek, öncelikleri belirlemek bu doğrultuda kısa, orta ve uzun vadeli planlar yapmaktır. Zamanı yönetimi kavramının özünde, zamanın değerini bilme ve zamanı iyi kullanma kavramları yatmaktadır.^[1,7]

Zaman yönetimi için bazı önemli noktalar şunlardır:

- Hedeflerin belirlenmesi.
- Önceliklerin belirlenmesi.
- Hayır diyebilmek.
- Olumlu ve geliştirilmesi gereken yönlerin saptanması.
- Masanın düzene sokulması.
- Zaman tuzaklarının belirlenmesi ve önlenmesi.
- Kararların hızlı verilmesi.
- İşlerin bir kısmını devretmek.
- Günlük ve haftalık planların yapılması.
- Teknolojideki yeniliklerden yararlanmak.^[8]

Zamanın kullanımını olumsuz olarak etkileyen ve engelleyen faktörlere ise zaman tuzakları denilmektedir. Bunlar:

- Plansızlık.
- Öncelikleri belirleyememek ve sıralayamamak.
- İşleri ertelemek.
- Kendini gereğinden fazla işe adamak.
- Acelecilik.
- Kırtasiyecilik ve verimsiz okuma.
- Rutin ve gereksiz işler.
- Açık kapı politikası (hayır diyememek).
- Gereksiz telefonlar.
- Gündemsiz ve verimsiz toplantılar.
- Kararsızlık.
- Yetki verememek.
- Dağınık masa ve büro düzenidir.^[9]

Başarılı zaman yönetimi, normal olarak yapmak üzere başladığımız her işin yerine getirilmesi için gerekli olan zamanın planlanması ve o zaman dilimi içinde işlerin etkin bir şekilde gerçekleşmesi demektir. Zaman yönetimi, yanlış işleri hızlı yapmak değildir. Amaç doğru işleri kısa zamanda yapmaktır. Zaman kolaylıkla kontrol edilemez, biz sadece kendimizi ve kendi zamanımızı kullanmayı yönetebiliriz. Zaman yönetiminde başarı, ertesi güne devre-

dilen işlerden çok bu gün yerine getirdiğimiz doğru işlere bağlıdır.^[10]

Yoğun bakım hemşireliği; yoğun bakıma hasta kabulünü, hastalara gerekli tedaviyi uygulamayı, hastaya uygun medikal uygulamayı başlatmayı (suni beslenme gibi), hastanın durumunu takip etmeyi, resüsitasyon ve diğer acil durumlarda doktoru asiste etmeyi gerektiren bir sağlık disiplini.^[11]

Yoğun bakım ya da kritik bakım veya literatürde yer aldığı gibi yoğun ve kritik bakım hemşireliği çok özel eğitimleri, uygulamaları, araştırmaları ve araştırma sonuçlarından yararlanmayı gerekli kılan bir hemşirelik alanıdır. Yoğun bakımlarda esas ilke, hasta yaşamının sürdürülmesidir. Yoğun bakım hemşireleri CARE kelimesinde yer alan harflerin her birinin anlamı doğrultusunda hemşirelik aktiviteleri düzenlenmelidir.

CARE : Clinical (Klinik)

: Administrati ve (Yönetim)

: Research (Araştırma)

: Education (Eğitim)

CARE kelimesinin açılımında yukarıda belirtildiği gibi; klinikte ya da yoğun bakımda hasta bakımının uygulanması, yönetilmesi, araştırılması, hasta ve yakınlarının eğitilmesi yanında hemşirenin de eğitilmesi yer almaktadır.^[12]

Yoğun bakım hemşireleri; başka bölümde görevli hemşirelerden daha fazla sorumluluk duygusu taşımalı, dikkatli bir gözlemci olmalı, hastanın durumunda en ufak bir değişikliği anında anlayabilmeli ve rapor edebilmeli, acil durumlarda hızlı karar alıp uygulayabilmeli, hastanın moralini ve rahatını en üst düzeyde tutabilmeli, psikolojik yönden yoğun bakıma hazır olmalı, eğitime açık olmalı, kendini yenilemeli, kendi bakımına dikkat etmeli, CARE'nin anlamına uygun çalışabilmeli, değişime açık olmalı ve değişim ajanı olabilmelidir.^[12]

Yoğun bakım hemşirelerinin taşıması gereken özelliklerine bakıldığında zaman yönetiminin her boyutu ile hemşirelik fonksiyonlarının içinde olduğunu görülmektedir. Zamanı yönetmek için; hedefleri belirleyip, öncelikleri belirlemek, zamanı planlamak, aşırı bilgi yüklenmenin önüne geçmek, zaman kaybettiren gereksiz işleri belirlemek, başkalarının yapabileceği işle-

ri onlara devretmek, işleri ertelemenin ya da ihmal etmenin üstesinden gelmek gerekir.^[13]

Hemşirelerin zamanlarını yönetme biçimlerinin hastanın iyileşme süreci üzerindeki etkisi önem kazanmaktadır. Hemşirelik mesleğinde zaman yönetimi ve görev analiziyle ilgili deneysel araştırmaların yetersiz olması, bu araştırma sonuçlarından yeterince yararlanılmaması hemşirelikte önemli bazı bakım alanlarının ortaya çıkarılması önünde ciddi engeller oluşturmaktadır. Bu araştırmaların incelenmesi hemşirelerin görev alanlarının tanımlanmasını sağlamakla birlikte hemşireler bunu görmezden gelmekte ve yeterince önemsememektedirler. Bu inceleme ve değerlendirmeler hemşirelik işlevlerinin görünmez boyutlarının vurgulanmasında bilhassa çok önemlidir.^[14]

SONUÇ

Yoğun bakım hemşireleri yoğun iş temposu ve bitmeyen koşuşturmaların arasında zamanlarını nasıl organize edebileceklerini ya da nereden başlayabileceklerini kestiremeyebilir. Oysa, günümüzde zaman yönetimi artık bir gereklilik olmakta ve zamanı etkili ve verimli bir şekilde kullanmayı öğrenmek önem kazanmaktadır. Zaman yönetimi başta yöneticiler olmak üzere tüm personel tarafından dikkate alınmalı ve zaman kaybına neden olabilecek davranışlar saptanarak bu davranışlar sonlandırılmalı ve zamanı daha iyi değerlendirebilecek alışkanlıklar edinilmelidir. Unutulmamalıdır ki, zamanı planlamaya ayıracağımız süre her durumda kaybedeceğimiz zamandan çok daha kısa olacaktır. Zamanın yönetimi ek çalışma ve zaman gerektiren bir faaliyet gibi algılanmamalıdır. Yönetilemeyen zaman,

üretim kayıplarına yol açacaktır.^[7,10] Özellikle, yoğun bakım ünitelerinde etkin şekilde yönetilemeyen zaman hastanın iyileşme sürecinde olumsuzluklara neden olabilecektir.

KAYNAKLAR

1. Hayran O. Zaman yönetimi. In: Hayran O, Sur H, editörler. Sağlık işletmelerinde yönetim. 1. Baskı. Ankara: Sayed Yayınları; 2005. s. 196-206.
2. Akatay A. Örgütlerde zaman yönetimi. Available from: http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5CAyten%20AKATAY%5C281-300.pdf
3. Zaman yönetimi. Available from: <http://www.rehberlikportali.com>
4. Erdem R, Kaya S. Zaman yönetimi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi 1998;7:99-120.
5. Ulusoy İT. Zaman yönetimi ve yönetici açısından zaman yönetiminin araştırması. [Doktora Tezi] İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Fakültesi; 1996.
6. Uğur A. Çalışma hayatında zaman yönetimi. Anahtar Dergisi 2000;12:18-22.
7. Uyer G. Zaman yönetimi. Available from: <http://www.medimagazin.com.tr/mm-zaman-yonetimi-ky-50432.html>
8. Gökpınar H. Zaman yönetimi. Available from: <http://www.projeyonetimi.com/downloads/mak19.pdf>
9. Menteş İA. İş disiplini ve zaman yönetimi. Available from: http://www.bsm.gov.tr/sunu/docs/Egitim_aday_is_disiplini.ppt
10. Leblebici Ö. Zaman yönetimi. Available from: <http://www.mcozden.com>
11. International hazard datasheets on occupation. Available from: http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/cis/products/hdo/htm/nurse_intensive.htm
12. Hatipoğlu S. Cerrahi yoğun bakım hemşireliği ilkelere. Gülhane Tıp Dergisi 2002;44:475-9.
13. Gümüşeli Aİ. Etkili zaman yönetimi teknikleri. www.merkez.ube.ege.edu.tr
14. Waterworth S. Time management strategies in nursing practice. J Adv Nurs 2003;43:432-40.